

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef

Yttrande över remiss avseende delbetänkandet ”Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46”

Yttrandet har på rektors uppdrag utarbetats av Områdesnämnden för naturvetenskap. Ärendet har beretts av professor Gunhild Rosqvist och forskare Carl Österlin, båda vid Institutionen för naturgeografi.

Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) har bett Stockholms universitet att inkomma med synpunkter på delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46. Universitetet har följande att anföra.

Delbetänkandet skall enligt direktiven bland annat *’lämna förslag till en reglering av upplåtelsebestämmelserna i rennäringslagen som ska kunna gälla tillfälligt till dess att en ny permanent reglering finns på plats’ (Sid 18).*

Stockholms universitet är positiva till att ett gediget bakgrundunderlag tagits fram och redovisats i delbetänkandet som väl beskriver renskötselns historiska och nuvarande markanvändning.

Trots det gedigna bakgrundsarbetet är Stockholms universitet tveksam till förslagen eftersom de inte ger samebyarna tillräckliga möjligheter att fatta beslut som skyddar renen i en tid då de kumulativa effekterna av konkurrerande markanvändning och klimatförändringar utmanar framtida renskötsel.

Generella synpunkter

Renskötselns anpassning till effekter av klimatförändringarna kräver god tillgång till olika typer av betesmarker. Förlorade och fragmenterade betesmarker på grund av mineralutvinning, energiproduktion och skogsbruk har under lång tid istället minskat tillgången på betesmarker. Andra störningar som uppstår på grund av småviltsjakt, fiske och andra typer av fritidsaktiviteter påverkar också renen, ofta under känsliga perioder under renskötselåret. Den kumulativa effekten av all påverkan är mycket stor i vissa områden och

Områdesnämnden för naturvetenskap

forskning visar att effekterna av klimatförändringarna kommer försvåra för renskötseln. I en situation där risken är stor att samebyarna förlorar än mer betesmarker till exploateringar i samband med klimatomställningen blir andra möjligheter till skydd för renen under känsliga perioder under renskötselåret mycket viktiga.

Samebyarna är den part som bäst känner till de lokala villkoren för renskötseln och vilka åtgärder som bäst skyddar renen för orimliga störningar när väder- och snöförhållanden är besvärliga. Upplåtelsebestämmelserna för småviltsjakt och fiske ger möjlighet att fatta beslut med syfte att minska störningar på grund av småviltsjakt och fiske. Stockholms universitet ser risker med långsamheten i handläggningen av avlysningar av områden för småviltsjakt och fiske i det nuvarande förslaget. I delbetänkandet ges renskötseln för svaga möjligheter att påverka i vilken omfattning, och under vilken del av året, som jakt- och fiske kan bedrivas.

Specifika synpunkter

Kommittén skissar på tre möjliga förslag för en framtida reglering (bilaga 3). De tre förslagen benämns som i) *'en ovillkorad rådighet för samebyarna över jakt och fiske'* (sid 684), ii) *'fortsatt statlig upplåtelse av jakt och fiske'* (sid 686), och iii) *'en rådighet över småviltsjakt och fiske hos samebyar med krav på en hänsynsfull utövning'* (sid 694).

Sett mot bakgrund av forskningsresultat som visar hur klimatförändringar och den kumulativa påverkan från konkurrerande markanvändning blir allt mer ohållbar anser Stockholms universitet att förslaget om *'ovillkorad rådighet för samebyarna över jakt och fiske'* antagligen vore det bästa alternativet för att ge renskötseln möjlighet att möta framtida utmaningar, även om det inte är helt oproblematiskt.

Lena Mäler
Vicerektor för det naturvetenskapliga området

Katariina Kiviniemi Birgersson
Kanslichef

Referenser av intresse för yttrandet

Rosqvist, G. C., Inga, N., Eriksson, P. 2022: Impacts of climate warming on reindeer herding require new land-use strategies. *Ambio* 40, 566-574.

Rosqvist, G., Heikkinen, H.I., Suopajarvi, L., Österlin, C. 2022: How should impacts be assessed? In: S. Sörlin, ed., *Resource Extraction and Arctic Communities: The New Extractivist Paradigm*. Cambridge: Cambridge University Press, 125-142.

Rasmus, S., Horstkotte, T., Turunen, M., Landauer, M., Löf, A., Lehtonen, I., Rosqvist, G.N, Holand, Ø. 2022: Reindeer husbandry and climate change. Challenges for adaptation. In: *Reindeer husbandry and global environmental change*, 99-117. Routledge.

Österlin, C., Heikkinen H.I., Fohringer, C., Lépy, É., Rosqvist, G. 2022: Cumulative effects on environment and people. In: S. Sörlin, ed., *Resource Extraction and Arctic Communities: The New Extractivist Paradigm*. Cambridge, Cambridge University Press, 109-124

Fohringer, C., Rosqvist, G., Inga, N., Singh, N.J. 2021: Reindeer husbandry in peril? How extractive industries exert multiple pressures on an Arctic pastoral ecosystem. *People and Nature* 3, 872–886.

Avango, D., Rosqvist, G. 2021: When Mines Go Silent: Exploring the Afterlives of Extraction Sites. In: Nord, D.C. (ed) *Nordic Perspectives on the Responsible Development of the Arctic: Pathways to Action*. Springer Polar Sciences. Springer.

Österlin, C. Avhandling Stockholms universitet. 2020: Nature conservation, landscape change and indigenous rights: The role of Sámi reindeer herding or environmental objectives in the Swedish mountain landscape. <https://www.avhandlingar.se/avhandling/85363c6b75/>